

Boekbesprekingen

Dr Ephraem HENDRIKX, O. E. S. A., *Augustinus en de re-integratie van Theologie en Geloofsverkondiging*. Openbare les, gegeven bij het aanvaarden van zijn werkzaamheid als privaat-docent aan de R. K. Universiteit te Nijmegen om onderwijs te geven over de H. Augustinus als Kerkvader en Theoloog, op Vrijdag 10 October 1952. Nijmegen-Utrecht, Dekker & Van de Vegt, 1952. In-8°, 18 blz. fl. 1,—.

Heeft de huidige Westerse Theologie het contact met de levende werkelijkheid niet al te zeer verloren? Ziehier een vraag die veler geest gevangen houdt. Allerwege geeft men zich meer en meer rekenschap over de afstand die er gegroeid is tussen het oudchristelijke en het moderne denken. De inaugurale redenen van Prof. E. Hendrikx vormt een belangrijke bijdrage tot bezinning op dit actueel probleem. Schrijver karakteriseert de kloof tussen de Theologie der H. Schrift en der Vaders enerzijds en de moderne Westerse Theologie anderzijds als een verschuiving van het concrete naar het abstracte, van het existentieel naar het speculatieve. Hij neemt als uitgangspunt het geloof in de verrijzenis van het lichaam en het eeuwig leven. Hier openbaart het verschil in beschouwingwijze zich wel op treffende wijze. De Latijnse christen ziet de verlossing bij voorkeur als een verlossing van de ziel, terwijl de belangstelling van het oudchristelijk denken veeleer geboeid werd door het lichamenlijk-geestelijk aspect. En dit éne punt heeft een veel bredere achtergrond, want hetzelfde verschil stelt Schrijver vast in de leer over de mens, over de zonde en over de verlossing. De betekenis van Augustinus in verband met dit probleem is gelegen in het feit, dat de persoon van de Bisschop van Hippo verschijnt op de scheidingslijn tussen twee werelden, de Oosterse en de Westerse. P. Hendrikx geeft gaarne toe dat Augustinus het Westerse denken sterk beïnvloed heeft, maar waarschuwt er van de andere kant voor Augustinus te zeer binnen de grenzen van het moderne Westerse denken te trekken. Augustinus is meer gevormd door de oude kerkelijke leertraditie dan door het spiritualisme van de Neoplatonici. Te velen laten zich verblinden door de Neoplatoonse vorm en zien de Christelijke inhoud over het hoofd. Schrijver belicht dit aan de hand van de leer over de genade, de erfzonde en de verrijzenis van het lichaam. In al deze gevallen heeft Augustinus de menselijke natuur als een concreet geheel op het oog en zijn gedachtengang beweegt zich nog hoofdzakelijk in de lijn van het Bijbels en Grieks-

christelijke denken. Het lijkt ons volkomen juist wanneer Schrijver veel misverstand in de interpretatie van Augustinus' leer op rekening schrijft van het voorbijzien van dit feit. Een meer grondige studie van de bronnen van Sint Augustinus zal trouwens, naar het ons voorkomt, deze zienswijze bevestigen.

Dr T. VAN BAVEL, O. E. S. A.

Pietro BROCARDO, *Gerolamo da Siena, Maestro di vita spirituale* (Biblioteca del « Salesianum » 16). Torino, Società editrice internazionale, 1952. In-8, 47 blz. (200 lire).

In dit boekje bestudeert de Salesiaan P. Brocardo zeer nauwkeurig het leven en de geschriften van de Italiaanse Augustijn Fra Gerolamo van Siena († 1420). Deze verdienstelijke volkspredikant, geestelijke schrijver en voorstander van een hervormingsactie in zijn Orde behoort tot de vriendenkring van de H. Katharina van Siena, die ook een van haar brieven aan hem richtte. Voor de samenstelling van zijn leven heeft Schr. vele nieuwe gegevens ontleend aan de registers van de Ordesgeneraals, bijzonder aan die van Bartholomaeus Venetus (1384-1395), en aan andere onuitgegeven bronnen. Hierdoor heeft hij de gebrekkige gegevens van de Augustijnse bibliografen o. m. van D. Perini in zijn *Bibliographia Augustiniana* (vol. III, 184-186), aanmerkelijk verbeterd. Na het *Vita* volgt een beschrijving en een bespreking van de bewaard gebleven handschriften der nagelaten werken: *Adiutorio spirituale* (3 hss.), *Soccorso de' Poveri* (3 hss.) en *Epistolario* (1 hs. met 16 authentieke brieven). Schr. betwijfelt de authenticiteit van de geestelijke gedichten, welke D. Perini in 1909 te Rome uitgaf in zijn werkje: *Il trecentista Fra Girolamo da Siena Agostiniano e sue rime inedite*. Hij besluit zijn studie met een onderzoek naar de bronnen van genoemde geschriften, welke in 1770-1771 te Firenze uitgegeven werden door de Karmeliet Ildefonso di S. Luigi met uitzondering van de geestelijke brieven, welke op één na onuitgegeven bleven. Dit verantwoord boekje geeft een helder overzicht van het leven en de geschriften van Fra Gerolamo van Siena en is van belang voor de kennis van de middeleeuwse spiritualiteit.

N. TEEUWEN, O. E. S. A.

Dr M. VERHEYEN, O. E. S. A., Drs K. WOLDRING en Drs L. HOOGVELD, O. E. S. A., *Aurelii Augustini Humaniora Selecta*. Ingeleid en toegelicht. Met een voorwoord door Prof. Dr A. Sizoo. Deel I en Aantekeningen. Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink, 1950. In-8°, VIII-174 en IV-52 blz. (f. 3,50). Deel II en Aantekeningen. Ibid., 1951. In-8°, 166 en IV-50 blz. (f. 4,40).

Eindelijk een bloemlezing uit de geschriften van een Kerkvader, bestemd voor de hogere klassen der *Humaniora*. Het ver-